WOJEWODA DOLNOŚLĄSKI

Wrocław, dnia 17 listopada 2017 r.

ZP-KNPS.431.2.59.2017.EK

Pani
Alicja Konopka
Dyrektor
Rodzinnego Domu Dziecka Nr 1
w Gorzanowie

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

W dniach 26 – 27 października 2017 r. na podstawie art. 122 i art. 122a ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (tekst jedn.: Dz. U. z 2017 r., poz. 697, ze zm.) kontrolerzy: Edyta Kubicka - starszy inspektor wojewódzki i Tomasz Borecki – inspektor wojewódzki z Wydziału Zdrowia i Polityki Społecznej Dolnośląskiego Urzędu Wojewódzkiego we Wrocławiu przeprowadzili kontrolę problemową w trybie zwykłym w placówce opiekuńczo – wychowawczej typu rodzinnego w Rodzinnym Domu Dziecka Nr 1 w Gorzanowie, zwanym w dalszej części niniejszego wystąpienia „Placówką", „Domem" lub „kontrolowaną jednostką".

Przedmiot kontroli obejmował działalność Placówki w zakresie dokumentowania pracy opiekuńczo – wychowawczej oraz przestrzeganie praw dziecka. Kontrolę przeprowadzono zgodnie z zatwierdzonym w dniu 9 czerwca 2017 roku przez Wojewodę Dolnośląskiego Planem Kontroli na II półrocze 2017 roku.

W okresie objętym kontrolą, tj. od dnia 1 października 2016 r. do dnia 26 października 2017 r. funkcję Dyrektora Placówki pełniła Pani Alicja Konopka odpowiedzialna za realizację zadań w ocenianych obszarach.

W zakresie działalności jednostki podlegającej kontroli wydaje się ocenę pozytywną, a jej uzasadnieniem jest ustalony stan faktyczny i prawny.

Kontrola została odnotowana w Książce kontroli pod numerem 1/2017. Postępowanie kontrolne przeprowadzono na podstawie udostępnionej dokumentacji merytorycznej realizowanych zadań, oświadczeń złożonych przez Dyrektora i rozmów z wychowankami.

Ilekroć w niniejszym wystąpieniu pokontrolnym jest mowa o „ustawie" lub „rozporządzeniu" należy przez to rozumieć ustawę z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej lub rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 22 grudnia 2011 r. w sprawie instytucjonalnej pieczy zastępczej (Dz. U. Nr 292, poz. 1720).

Zgodnie z art. 101 ust. 2 ustawy, Placówka działała na podstawie Regulaminu organizacyjnego zatwierdzonego Uchwałą nr 12/2014 Zarządu Powiatu Kłodzkiego z dnia 28 stycznia 2014 r. W Regulaminie wskazano jako adres Placówki ulicę Nadrzeczną 1c w Gorzanowie. Natomiast w decyzji Wojewody Dolnośląskiego nr PS.I.A 9013/74/08 z dnia 28 marca 2008 r. zezwalającej na funkcjonowanie jednostki, wskazano ulicę Nadrzeczną 2. Obecna zmiana numeru budynku wynika z nowego podziału administracyjnego działek. W związku z tym, wskazane jest uaktualnić (zmienić) ww. decyzję w zakresie adresu. Może to nastąpić tylko na wniosek organu prowadzącego Placówkę.

(dowód: akta kontroli str. 14)

Zgodnie z ww. decyzją kontrolowana jednostka jest placówką opiekuńczo – wychowawczą typu rodzinnego z regulaminową liczbą sześciu miejsc. Na podstawie przedłożonej ewidencji stwierdzono, że w Placówce umieszczonych było pięcioro wychowanków w wieku od 13 do 19 lat. Troje wychowanków przebywało w Domu od 2008 r., jeden od 2007 r., a kolejny wychowanek został przyjęty 6 października 2017 r. Z dniem 1 września 2017 r. Placówkę opuściła pełnoletnia wychowanka i zamieszkała w domu biologicznym.

(dowód: akta kontroli str. 16-17)

Zgodnie z § 2 ust. 1 rozporządzenia dotyczącego trybu kierowania dziecka do placówki wszyscy podopieczni posiadali skierowania wraz z dokumentacją, o której mowa w § 8 ust. 1 pkt 1 - 4 rozporządzenia, tzn. odpis aktu urodzenia, orzeczenie sądu o umieszczeniu w placówce, dokumenty szkolne oraz dokumentację o stanie zdrowia. W Placówce przechowywana była bieżąca dokumentacja medyczna oraz książeczki zdrowia dzieci. Karty szczepień znajdowały się w Przychodni Zdrowia, do której przypisano dzieci. Informacja o prowadzonej pracy z rodziną dziecka i jej rezultatach, wskazana w § 8 ust. 1 pkt 5 rozporządzenia, również była przekazywana, jednak zwykle w terminie późniejszym. W skierowaniach tylko w dwóch przypadkach określono dokładnie adres i nazwę placówki,

w której umieszczono dzieci. W pozostałych trzech wskazano jedynie na rodzinny dom dziecka, bez podania adresu i nazwy placówki. Za niedopatrzenie w tym zakresie odpowiada powiat, który kierował wychowanków do placówki.

(dowód: akta kontroli str. 18)

Zgodnie z art. 93 ust. 4 i art. 100 ust. 3 ustawy, Placówka umożliwiała dzieciom utrzymywanie kontaktu z rodzinami. Bliskie podopiecznym osoby mogły odwiedzać je na terenie Domu, w ustalonych terminach bądź kontaktować się telefonicznie. Analizując sytuację prawną wychowanków stwierdzono, że rodzice trójki dzieci byli pozbawieni praw rodzicielskich, jedno dziecko było sierotą, a rodzice kolejnego podopiecznego obecnie przebywają w zakładzie karnym. Zgodnie z oświadczeniem Dyrektora, w przypadku czwórki wychowanków nie jest prowadzona praca z ich rodzinami, ponieważ nie ma takiej możliwości. Tylko przyjęty do Placówki w ostatnim czasie chłopiec utrzymuje osobisty i telefoniczny kontakt z siostrą, babcią oraz przyrodnią siostrą. Terminy wizyt tych osób ustalane były w porozumieniu obu stron. Początkowo siostra tego wychowanka deklarowała chęć przejęcia i sprawowania nad nim opieki, jednak w późniejszym czasie z tego zrezygnowała.

(dowód: akta kontroli str. 14,17)

Placówka organizowała i dokonywała okresowej oceny sytuacji dziecka zgodnie z art. 136, art. 138 i art. 139 ustawy. Na podstawie udostępnionej dokumentacji stwierdzono, że w badanym okresie odbyły się dwa posiedzenia zespołów ds. okresowej oceny, tj. 15 listopada 2016 r. i 11 maja 2017 r. Od stycznia 2017 r. w skład zespołów wchodzili dyrektor placówki, przedstawiciel organizatora rodzinnej pieczy zastępczej z Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie (PCPR) w Kłodzku, opiekun prawny dzieci oraz nauczyciel – pedagog z pobliskiej szkoły. Wcześniej, do końca ubiegłego roku podmiotem wyznaczonym na organizatora rodzinnej pieczy zastępczej – był Ośrodek Rodzinnej Pieczy Zastępczej i to przedstawiciel tego podmiotu brał udział w posiedzeniach zespołu, pozostałe osoby bez zmian. Żadna rodzina nie miała przydzielonego asystenta rodziny. Zespół dokonywał oceny każdego wychowanka w obszarach: sytuacji rodzinnej, analizy stosowanych metod pracy z dzieckiem i rodziną, modyfikacji planu pomocy dziecku, procedur adopcyjnych, stanu zdrowia, aktualnych potrzeb, możliwości powrotu dziecka do rodziny, potrzeb umieszczenia dziecka w innej placówce (np. oświatowej, zdrowotnej). Po dokonaniu okresowej oceny sytuacji dziecka zespół formułował na piśmie wnioski dotyczące zasadności dalszego pobytu dzieci w Placówce i przesyłał je do sądu. Wnioski z pierwszego posiedzenia zespołu zostały tam złożone 16 listopada 2016 r., natomiast z drugiego 12 maja 2017 r. W trakcie kontroli

ustalono, że najbliższe posiedzenie odbędzie się w listopadzie 2017 r. na którym dokonana zostanie również ocena nowo przyjętego wychowanka.

(dowód: akta kontroli str. 20-23)

Zgodnie z § 14 ust. 3 i ust. 4 rozporządzenia, w diagnozie psychofizycznej uwzględnia się analizę mocnych stron dziecka i jego potrzeb, przyczyn kryzysu w rodzinie oraz jego wpływu na rozwój dziecka, relacji dziecka z najbliższym otoczeniem i osobami ważnymi dla niego oraz jego rozwoju. Diagnozy zawierają również wskazania dotyczące dalszej pracy pedagogicznej z dzieckiem, programu terapeutycznego, pracy z rodziną dziecka, pracy przygotowującej do umieszczenia w rodzinie zastępczej lub rodzinnym domu dziecka, przygotowania do usamodzielnienia.

W trakcie kontroli ustalono, że diagnozy psychofizyczne dla czterech wychowanków przygotował psycholog zatrudniony przez podmiot, któremu zlecono zadania organizatora rodzinnej pieczy zastępczej, czyli przez Ośrodek Rodzinnej Pieczy Zastępczej z Kłodzka, diagnozy te sporządzone były dla czwórki podopiecznych w 2016 i w 2014 roku. Od stycznia 2017 r. organizatorem rodzinnej pieczy zastępczej jest Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Kłodzku, i to psycholog z tej jednostki obecnie przygotowuje diagnozę dla przyjętego w październiku 2017 r. chłopca. Wyżej wymienione dokumenty były opracowywane na podstawie wywiadów z Dyrektorem Placówki, obserwacji zachowania wychowanka, analizy dokumentacji, a w niektórych przypadkach również na podstawie opinii wydanej o dziecku przez Poradnię Psychologiczno-Pedagogiczną. W trakcie czynności kontrolnych stwierdzono, że diagnozy zawierały wszystkie ww. obszary, natomiast różniły się one pod względem graficznym. Te opracowane w 2016 roku zawierały wyróżnione odnośniki do poszczególnych obszarów, o których mowa w rozporządzeniu.

(dowód: akta kontroli str. 24)

Plan pomocy dziecku był opracowywany we współpracy z organizatorem rodzinnej pieczy zastępczej. Zgodnie z § 15 rozporządzenia powinien określać cele oraz działania krótkoterminowe i długoterminowe (uwzględniając wiek dziecka, jego możliwości psychofizyczne, sytuację rodzinną i przebieg procesu przygotowania dziecka do usamodzielnienia) oraz wyznaczać cel pracy z dzieckiem, jakim może być powrót dziecka do rodziny, umieszczenie go w rodzinie przysposabiającej lub w rodzinie zastępczej albo przygotowanie do usamodzielnienia. W poszczególnych obszarach planu (środowiska rodzinnego, sytuacji zdrowotnej, psychologicznej i pedagogicznej oraz przygotowania do samodzielnego życia) określono cele oraz działania krótkoterminowe i długoterminowe. Wyznaczano także cel pracy dla każdego wychowanka. Plany opracowywane lub

modyfikowane były co pół roku, podczas posiedzeń zespołów ds. okresowej oceny sytuacji dziecka.

(dowód: akta kontroli str. 25)

Zgodnie z § 17 ust. 2 pkt 2 rozporządzenia, dla każdego dziecka w Placówce prowadzona była i uzupełniana w każdym miesiącu karta pobytu w formie punktowej, w 10 obszarach, w tym także w takich o których stanowią obowiązujące w tym zakresie przepisy. Do niektórych punktów naniesiony był także komentarz lub krótki opis. Ponadto w specjalnie założonych do tego celu zeszytach, również sporządzane były informacje (zastrzeżone dla karty pobytu) dotyczące czterech sfer życia dziecka: znaczących dla niego wydarzeń, nauki szkolnej, stanu zdrowia, aktualnej sytuacji. Wpisy te nie były uzupełniane regularnie co miesiąc u wszystkich. Wskazane jest uporządkować powyższe informacje i kartę pobytu prowadzić w jednej formie – opisowej, zgodnie zobowiązującymi w tym zakresie przepisami w czterech ww. obszarach.

(dowód: akta kontroli str. 26-27)

Zgodnie z art. 100 ust. 4 ustawy, Dyrektor Placówki na bieżąco zgłaszał do ośrodka adopcyjnego dzieci z uregulowaną sytuacją prawną. Dwoje podopiecznych odmówiło adopcji, a dwoje nie zostało zakwalifikowanych przez ośrodek adopcyjny do przysposobienia. Dyrektor nie składał wniosków do sądu o wszczęcie z urzędu postępowania o wydanie zarządzeń wobec wychowanków w terminie, o którym mowa w art. 100 ust. 4a ustawy, celem zbadania zaistnienia warunków umożliwiających ich powrót do rodziny albo umieszczenie w rodzinie przysposabiającej, ponieważ przepis ten nie dotyczy dzieci aktualnie przebywających w Placówce.

Podopieczni Placówki realizowali obowiązek szkolny. Troje było uczniami Zespołu Szkół (Szkoły Podstawowej i Gimnazjum) w Gorzanowie, a dwoje Szkoły Zawodowej - Wielozawodowej Szkoły w Kłodzku, na kierunku tapicer i fryzjer.

(dowód: akta kontroli str. 17)

W myśl § 18 ust. 1 pkt 8 rozporządzenia wychowankowie, którzy ukończyli piąty rok życia, powinni mieć zapewnioną comiesięczna kwotę pieniężną do własnej dyspozycji. W Placówce ustalono, że wysokość kieszonkowego wynosić będzie od 30 zł do 40 zł. Dyrektor Domu przedłożyła dokumenty obrazujące wypłaty kieszonkowego, zawierające datę, odebraną kwotę i podpis dziecka.

(dowód: akta kontroli str. 15)

Poddając analizie przestrzeganie przepisu art. 145 ustawy dotyczącego przygotowania dokumentacji związanej z usamodzielnieniem wychowanka stwierdzono, że w okresie objętym

kontrolą dwie podopieczne podlegały procedurze usamodzielnienia. Wychowanka A.G. ukończyła 18 rok życia w listopadzie 2016 r. i terminowo wskazała osobę, która podjęła się pełnienia funkcji opiekuna usamodzielnienia oraz uzyskała pisemną zgodę tej osoby. Odbyło się to w listopadzie 2015 roku. Program usamodzielnienia został opracowany w październiku 2016 r., a następnie przedłożony i zaakceptowany przez kierownika PCPR w Kłodzku. Na dzień kontroli podopieczna ta nadal przebywała w Placówce i złożyła w dniu 26 października 2017 r. oświadczenie, że z dniem 1 listopada 2017 r. opuszcza ją i równocześnie rezygnuje z opiekuna usamodzielnienia w osobie prowadzącej Dom. Wychowanka od dłuższego czasu stwarzała problemy wychowawcze (nawiązując kontakty z osobami z podejrzanych środowisk). W związku z tym wielokrotnie uczestniczyła w rozmowach ze specjalistami z PCPR, a także z Dyrektorem Domu. Pomimo tego z trudem podporządkowywała się zasadom obowiązującym w Domu, łamała dane obietnice i założenia indywidualnego programu usamodzielnienia.

Druga podopieczna 18 rok życia osiągnęła w maju 2017 r., opiekuna wyznaczyła terminowo - w maju 2016 r., a program usamodzielnienia został opracowany w kwietniu 2017 r. Pomimo założonego na czerwiec 2019 roku terminu opuszczenia Placówki (po zakończeniu nauki), wychowanka opuściła Rodzinny Dom Dziecka z dniem 1 września 2017 r., na własną prośbę, dokonując z tym dniem także modyfikacji indywidualnego programu usamodzielnienia.

(dowód: akta kontroli str. 29-40)

Zgodnie z § 17 ust. 5 rozporządzenia w Placówce winna być prowadzona ewidencja dzieci zawierająca: imię i nazwisko, datę i miejsce urodzenia dziecka, adres ostatniego miejsca zamieszkania oraz aktualny adres zamieszkania rodziców dziecka lub jego opiekunów prawnych. W Domu prowadzono książkę ewidencji wychowanków, która zawierała powyższe informacje.

(dowód: akta kontroli str. 15)

W okresie objętym kontrolą nie było przypadków nieusprawiedliwionej nieobecności dzieci w Placówce. W związku z powyższym Dyrektor Domu nie przeprowadzał postępowań wyjaśniających i nie powiadamiał wymaganych służb. W kontrolowanej jednostce obowiązywała procedura w tym zakresie wskazująca, że w takich sytuacjach należało powiadomić: opiekuna prawnego, dyrektora PCPR, Policję, pogotowie ratunkowe, sąd.

(dowód: akta kontroli str. 16)

Dzieciom mającym trudności w nauce organizowano pomoc. Wybrani podopieczni mogli uczestniczyć w zajęciach wyrównawczych na terenie szkół, natomiast nie skorzystali

z tego. Zajęcia tego typu prowadziła w Placówce pedagog z pobliskiej szkoły, wspomagała wychowanków w zakresie języka polskiego i matematyki. Podopieczni odrabiali zadania domowe także pod nadzorem samych opiekunów oraz korzystając z pomocy ich biologicznych pełnoletnich dzieci.

(dowód: akta kontroli str. 16)

Wychowankowie w szkołach jak i w Domu na bieżąco i systematycznie informowani byli o swoich prawach i obowiązkach. W rozmowach z kontrolującymi opowiedzieli o panujących w Placówce zwyczajach, swoich zadaniach, przyjętych zasadach, stosowanych karach i otrzymywanych nagrodach. Akceptowali je i zgodnie stwierdzili, że porządkuje to ich pobyt w tym Domu. W trakcie rozmowy zgłaszali możliwość podtrzymywania kontaktów osobistych i telefonicznych z członkami rodzin, gdyby mieli taką wolę. Wszyscy objęci byli kształceniem zgodnym z ich wiekiem lub zainteresowaniami. Mogli uczestniczyć w atrakcjach organizowanych na terenie szkół w postaci różnych imprez szkolnych, wyjazdów jednodniowych lub kilkudniowych wycieczek. Obowiązki przydzielane dzieciom dostosowywano do ich możliwości i rozwoju, a często także do ich zainteresowań. Na terenie posesji wykonywano wiele prac związanych z prowadzeniem gospodarstwa, m.in.: pielęgnacja ogrodu, zamiatanie podwórka, grabienie liści, pielenie ogródka, opieka nad zwierzętami, układanie drew do kominka. Dzieci chętnie w nich uczestniczyły, ponieważ wiązało się to z dodatkowymi nagrodami, np. zwiększonym kieszonkowym. Wśród zainteresowań prowadzących Dom była renowacja antyków, której ulegli także niektórzy wychowankowie, chętnie i skutecznie podejmowali się prac w tym zakresie. Podopieczni otwarcie wyrażali swoje poglądy, opinie, potrzeby. Informowali o swoim wpływie na sprawy dotyczące np. wyboru ubioru, butów. Ustalono, że wychowankowie mieli stały dostęp do artykułów spożywczych, a jedzenie przygotowywane w Domu było w wystarczającej ilości i bardzo im smakowało. Zgodnie z oświadczeniem Dyrektora, zdarzały się sytuacje, szczególnie po przyjęciu nowych dzieci, że porcje żywności musiały być kontrolowane i wydawane pod nadzorem.

W relacjach z opiekunami, do których zwracali się „ciociu", „wujku", podopieczni byli otwarci i spontaniczni, mówili o nich ciepło i pozytywnie. Mieszkanie dostosowano do ich potrzeb, pokoje wyposażono w łóżka, szafy, szafki i stoły do odrabiania lekcji, telewizory, różne gry i zabawki zgodne z zainteresowaniami dzieci. Do ich dyspozycji był także komputer z Internetem. W czasie wolnym wychowankowie mieli organizowane wycieczki, np. na kryty basen do Kłodzka lub do Wrocławia, na ogrodzie natomiast przygotowano zadaszone stanowisko do grilla, wyposażone także w stół, kanapę, fotele. W lecie podczas ciepłych nocy

dzieci miały możliwość nocowania w domku letnim usytuowanym w jednej części ogrodu, w którym znajdowała się kuchnia letnia i dwa w pełni umeblowane pokoje.

Dzieci nie sygnalizowały żadnych przejawów związanych z poniżającym ich traktowaniem czy karaniem. Jako kary wskazały zakaz oglądania telewizji, obniżenie kieszonkowego. Wszystkie zapytane o swoją sytuację rodzinną umiały odpowiedzieć, dlaczego się tu znalazły i mniej lub bardziej konkretnie opisać swoje plany na przyszłość.

(dowód: akta kontroli str. 41)

W wyniku przeprowadzonej kontroli problemowej w trybie zwykłym w placówce opiekuńczo – wychowawczej typu rodzinnego w Rodzinnym Domu Dziecka Nr 1 w Gorzanowie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Pouczenie

Zastrzeżenia do wystąpienia pokontrolnego, w tym wystąpienia niezawierającego zaleceń pokontrolnych, składa się na zasadach określonych w art. 197 d ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (tekst jedn.: Dz. U. 2017, poz. 697, ze zm.).

Proszę w terminie do dnia 31 stycznia 2018 roku o powiadomienie Wojewody Dolnośląskiego o sposobie realizacji zaleceń, uwag i wniosków przedstawionych w powyższym wystąpieniu pokontrolnym.

Z up. WOJEWODY DOLNOŚLĄSKIEGO
Dariusz Kowalla
ZASTĘPCA DYREKTORA WYDZIAŁU
Polityki Społecznej

.....
(kierownik jednostki kontrolującej)

.....
(członek zespołu inspektorów)

.....
(członek zespołu inspektorów)

Do wiadomości:

1. Starosta Powiatu Kłodzkiego